

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ แนวทางในการพัฒนาบ้านท่าวัด อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร
เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ผู้เขียน วินิชา พานิชย์

ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว)

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

ดร.ขวัญชีวัน	บัวแดง	ประธานกรรมการ
รศ.พลอยศรี	ไปราณานนท์	กรรมการ
ดร.ประสิทธิ์	ลีปรีชา	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการ คือ เพื่อศึกษาศักยภาพของบ้านท่าวัด สกลนคร ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และเพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาบ้านท่าวัด สกลนคร ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลหลักภายในชุมชน ใช้วิธีการสังเกตทั้งที่มีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วมในพื้นที่ศึกษา ซึ่งอยู่ในพื้นที่ของบ้านท่าวัด ตำบลเหล่าปอแดง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร และได้สรุปผลการศึกษาโดยการวิเคราะห์เนื้อหาแต่ละด้านในเชิงการท่องเที่ยว เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาบ้านท่าวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีคุณภาพในอนาคต

ผลการศึกษาพบว่า บ้านท่าวัดเป็นหมู่บ้านริมฝั่งหนองหาน เมืองสกลนคร เป็นชุมชนใหญ่และเก่าแก่มาช้านานหลายยุคหลายสมัย นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ได้มีผู้คนมาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บ้านท่าวัด 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ กลุ่มข้อย กะเลิง กลุ่มพวกผู้ไทยกะโซ่ และกลุ่มลาว หลังจากนั้นก็ได้สังสมวัฒนธรรมที่ต่างกันมากมาย จนปัจจุบันได้มีการผสมกลมกลืนกลายเป็นวัฒนธรรมข้อยเหมือนกันหมดแล้ว ชาวบ้านท่าวัดประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมและมีประเพณีการแข่งขันเรือที่เก่าแก่และสืบทอดกันมานาน จนกลายเป็นเอกลักษณ์ของหมู่บ้านท่าวัดมาจนถึงปัจจุบัน ด้วยปัจจัยด้านบริบทของชุมชนที่มีสภาพทางภูมิศาสตร์เป็นธรรมชาติดั้งเดิมและตั้งอยู่ริมฝั่งหนองหาน มีความเป็นวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม และยังคงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีไว้

ขณะเดียวกันก็ดำเนินชีวิตได้อย่างสอดคล้องกับธรรมชาติของริมฝั่งหนองหาน จึงทำให้บ้านท่าวัด เป็นหมู่บ้านที่มีความโดดเด่นและมีบทบาทสำคัญทางด้านการท่องเที่ยว ปัจจุบันมีนักท่องเที่ยว ล่องเรือแควเวียนมาเที่ยวชมหมู่บ้านอยู่เสมอ ชาวบ้านมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเล็กน้อย อย่างไรก็ตามปัจจุบันบ้านท่าวัดนี้ยังไม่มีการจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างเป็นระบบ ที่สมบูรณ์และยังไม่มี ความเหมาะสมกับพื้นที่ ดังนั้นผู้ศึกษาจึงเน้นการศึกษาถึงศักยภาพ และแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ผลการศึกษาศักยภาพของบ้านท่าวัด อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร พบว่า บ้านท่าวัด มีลักษณะทางวัฒนธรรมการดำรงชีวิตที่เป็นแบบดั้งเดิม มีความโดดเด่นด้านโบราณสถานที่สำคัญ หลายยุคหลายสมัย และมีลักษณะทางธรรมชาติที่มีระบบนิเวศที่มีความสมบูรณ์สูง เหมาะต่อการ จัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ส่วนองค์ประกอบทางด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรม และกระบวนการ และด้านการมีส่วนร่วมจะต้องมีการปรับปรุงในบางส่วนที่ยังมีความบกพร่องอยู่ เพื่อทำการพัฒนาให้ดีขึ้นต่อไป

จากการวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ ผู้ศึกษาได้นำเสนอแนวทางในการส่งเสริมและ พัฒนาบ้านท่าวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในลักษณะรูปแบบต่างๆทางการท่องเที่ยวและ ในรูปของกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งในการนำเสนอได้คำนึงถึงบริบทตามสภาพเป็นจริง ความยั่งยืน ของสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมของชุมชน ความต้องการของชุมชนที่เป็นเจ้าของพื้นที่ และการ มีส่วนร่วมของชุมชน พร้อมทั้งผลประโยชน์ที่ชุมชนพึงจะได้รับจากกิจกรรมทางการท่องเที่ยวนั้น ตลอดจนแนวทางที่เสนอไปมีความสอดคล้องกับนโยบายส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประเทศ สถานการณ์และแนวโน้มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในปัจจุบัน แนวทางที่นำเสนอคือ แนวทางด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม ด้านการให้การศึกษาและ สร้างจิตสำนึก ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น ด้านการส่งเสริมตลาดและการนำเที่ยว ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริการ และด้านการส่งเสริมการลงทุน ซึ่งในแต่ละด้านจะมี ลักษณะที่สัมพันธ์กัน เพื่อพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพเหตุการณ์การท่องเที่ยวในชุมชน สำหรับ แนวทางที่ต้องกระทำโดยเร็วคือ การระดมความคิดเห็นจากคนในชุมชนเพื่อจัดตั้งคณะกรรมการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศขึ้น เพื่อดูแลด้านต่างๆรวมถึงการติดต่อประสานงานกับหน่วยภาครัฐและเอกชน ในการยกระดับศักยภาพของชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน เพื่อให้ชาวบ้าน สามารถบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตนเองได้อย่างมีคุณภาพและชุมชนพร้อมที่จะพัฒนาชุมชน ตนเองให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีคุณค่าและยั่งยืนต่อไป

Independent Study Title Guidelines for the Development of Ban Thawat Amphoe
Mueang Changwat Sakon Nakhon as an Ecotourism Site

Author Winita Panich

Degree Master of Arts (Tourism Industry Management)

Independent Study Advisory Committee

Dr. Kwanchewan	Buadaeng	Chairperson
Assoc. Prof. Ploysri	Porananond	Member
Dr. Prasit	Leepreecha	Member

ABSTRACT

The two main purposes of this study are to study the potential of Ban Thawat in Sakon Nakhon on ecotourism development and to look for possibility and appropriation ways on developing and promoting Ban Thawat to be an ecotourism site. This is a qualitative research project. The research methodologies include indept-interviews on key informants in the village and participatory and non-participatory observation. Data analysis is divided to be different parts, according to tourism contexts, in order to propose appropriate ways on developing Ban Thawat to be a standard ecotourism site in the future.

Ban Thawat is a village along the Nong Han swamp of Sakon nakhon Province. It is a big and old village. Since the previous time, the Yoh, Kalerng (of the Thai Kaso) and Lao have been settled down in this village. However, after being together for a long time, the dominant Yoh culture then finally absorbed others. Mostly, Thawat villagers are farmers. The long time culture and boat racing festival of them then become an explicit identity of the village, since the village locates along the swamp. In addition, villagers' life is well adapted to the Nong Han swamp environment. Therefore, Ban Thawat becomes a prominent village on tourism. Presently, tourists often visit Ban Thawat by taking boats from elsewhere. The evidence generates some extra incomes for local villagers. However, ecotourism in Ban Thawat has not been well managed in an

appropriate way. Hence, the main purpose of this study is to look for potential and appropriate ways on developing and promoting this village to be an ecotourism site.

Bases on my study, Ban Thawat of Muang District in Sakon Nakhon Province is a village that villagers still maintain their traditional ways of life. Old religious constructions are located in the village. In addition, the ecological circumstance becomes a perfect thing for developing to be an ecotourism site. Nonetheless, the ecological space, management and participation process of villagers should be improved for reaching a good tourism site.

Data analysis on ecotourism development and promotion in Ban Thawat includes different forms of tourism, bases on the reality and potential of the site. Sustainability of social, cultural and environmental issues had been concerned as well. Moreover, villagers' needs, participation, equal distribution of incomes, appropriation for present and future trend of tourism are the main consideration for tourism promotion in this village. My suggestions cover the issues of natural resources and environment for tourism, education and consciousness, villagers' participation, marketing and leading tour group promotions, infrastructures and services development, and investment support. These issues should relate to one another, in order to coincide with tourism circumstance in the community. Nevertheless, brainstorming from villagers in order to set up a committee on ecotourism is an urgent requirement needed to be done. Mandate of this committee should be to oversee general issues and coordinate with both government and private sectors on upgrading community capacity for tourism. Importantly, villagers have to participate in the whole process of those issues, in order for them to manage tourism with a good quality and sustainable ecotourism.